Geologian tutkimuskeskus
PL 96
02151 ESPOO

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

GEOLOGIAN TUTKIMUSKESKUKSEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO YMPÄRISTÖVALIOKUNNALLE LUONNONSUOJELULAISTA HE 76/2022

Geologian tutkimuskeskus (GTK) kiittää tilaisuudesta antaa lausuntonsa ympäristövaliokunnalle aiheesta "Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta" (GTK/609/00.17/2022).

GTK:n kommentit luonnonsuojelulain ja siihen liittyvien lakien muuttamista koskien liittyvät GTK:n mahdollisuuteen toteuttaa sen lakisääteistä (laki 167/2011 ja asetus 168/2011) tehtävää eli geologista tutkimusta ja kartoitusta nyt ja tulevaisuudessa

GTK tekee elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan kannalta tarpeellista geologian alan tutkimus- ja kehitystyötä sekä huolehtii toimialan tiedonkeruusta ja tietohuollosta. Tähän liittyvät myös yhteiskunnan mineraalivarojen huoltovarmuuteen liittyvät asiat, joiden merkitys on korostunut EU:n mineraalistrategian ja viimeaikaisten EU:n kriittisten raaka-aineisiin liittyvien linjausten kautta. Tähän on viimeistään herätty energiakriisin ja Ukrainan sodan myötä. GTK:n keräämä ja taltioima tietopääoma on merkityksellistä tulevien sukupolvien raaka-aineiden tarvetta ajatellen sekä palvellen myös monia muita yhteiskunnan tarpeita kuten esimerkiksi tuottamalla uutta tietoa kiertotalouden haasteista, maamme geoenergian potentiaalista ja raaka-ainevaroista sekä niiden kestävästä käytöstä.

GTK:N LAUSUNNON PÄÄKOHDAT

Alla esitetyt asiat ovat pääosin otettu esiin laajemmin jo GTK:n jättämästä lausunnosta hallituksen esitykseksi kaivoslain muuttamiseksi (GTK/518/00.17/2021).

Luonnonsuojelulain muutos 67§ ei saa vaarantaa GTK:n perustutkimustoimintaa (kartoitus ja tieteellinen tutkimus) ja tämä pitäisi huomioida laissa. GTK katsoo, että kategoriset esitykset tiettyjen kivilajien (esimerkiksi serpentiinikalliot) suojelemiseksi vaarantavat geologisen, geofysikaalisen ja geokemiallisen perustutkimuksen sekä raaka-ainevarojen moninaisen hyötykäytön (esimerkiksi serpentiinikiven hyötykäyttö

hiilidioksidin sitojana). Lakiesityksessä 67 § esitetyn mukaisesti erilaisten kallio-, kivikko- ja soraikkoesiintymien hävittämis- ja heikentämiskiellon vaikutukset edellä mainitulle perustutkimustoiminnalle ja muulle luonnonvarojen tutkimukselle tulisi selvittää tarkemmin. Lakiesityksessä kuvatuista kivilajeista mm. mafisten kivien alueella ei tiedetä esiintyvän serpentiinikasvilajistoa. Mikäli lakiesitykseen mukaisesti suojeluun sisällytetään kaikki mainitut kivilajit, tulisi suojelun piiriin varsin huomattava määrä kallioalueita ja tosiasiallisesti ennakoimattoman suuret alueet kallioperän suuren peitteisyyden takia (kuva 1.). Lisäksi GTK huomauttaa, että erilaisia kivikko- tai soraikkoalueita ja niiden laajuutta ei tunneta riittävän hyvin suojelupäätöksen vaikutusten arviointia varten.

Tutkimustoiminnan tulisi olla sallittua alueilla, joissa lakiesityksessä mainittua kasvilajistoa ei tavata, mainituilla kivilajialueilla. Myös tutkimusmenetelmät, jotka eivät vaaranna suojeluperustetta olisi sallittava myös mainituilla kivilajialueilla. Geologisten tutkimusten suorittamiseksi luonnonsuojelualueilla on joissain tapauksissa oltava mahdollista myös koneellinen näytteenotto suojeluarvot huomioiden ja niitä vaarantamatta. Koneellinen näytteenotto on toisinaan ainoa keino selvittää kallioperän koostumus, erityisesti peitteisillä kallioalueilla, joissa varsinaisia kalliopaljastumia on vain vähän tai ei ollenkaan.

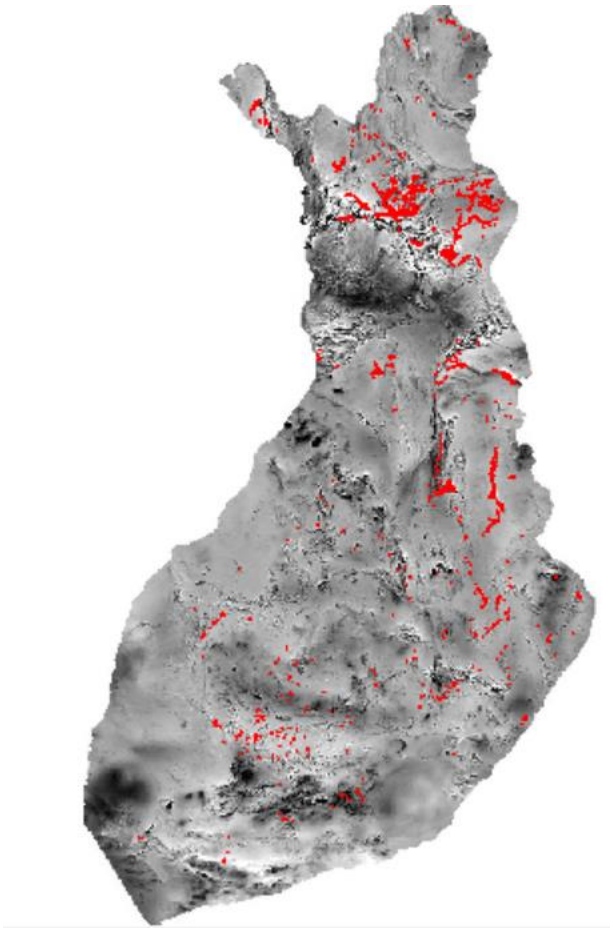

Kuva 1. Kartassa punaisella värillä merkityt alueet edustavat emäksisiä-ultraemäksisiä sekä serpentiniittisia kivilajivyöhykkeitä (lähde GTK DigiKp200). Taustakuvana on magneettinen matalalentokartta.

Espoossa

Saku Vuori
Johtaja, Tiede ja innovaatiot

Kokkolassa

Olli Breilin
Johtaja, Operatiiviset yksiköt

Jakelu

Operatiivinen johto
Asko Käpyaho

3.10.2022

Aleksi Salo
Jukka Konnunaho
Tapio Halkoaho
Saku Vuori